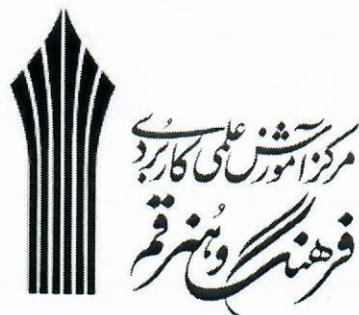

بسمه تعالیٰ

جزوه درس:

اقتصاد فرهنگ

لرر راهری

استاد محترم:

جناب آقای پور سرایی

ح به ه

علم اقتصاد فرهنگ

علم اقتصاد به تخصیص منابع کمیاب که دارای حداکثر کارآیی و حداقل هزینه باشند مربوط می‌شود.

اقتصاد فرهنگ: علاوه براینکه به تخصیص کارای منابع تولید کمیاب موجود و به رشد مستمر آن در طول زمان در حوزه فرهنگ و هنر می‌پردازد با مکانیسم‌های اقتصادی اجتماعی، فرهنگی و نهادی (عمومی و خصوصی) که لازمه ارتقاء سطح فرهنگ جوامع و طبقات اجتماعی است و با چگونگی گسترش تولیدات فرهنگی و هنری سروکار دارد.

اقتصاد فرهنگ به جریانات اقتصادی اجتماعی سیاسی و فرهنگی می‌پردازد که بر روی تحولات ساختی و نهادی بخش فرهنگ و هنر در جوامع تاثیر گذاشته و بر کاهش یا افزایش تولید، توزیع و مصرف کالاهای فرهنگی و کارایی ممکن نتایج و ثمرات و پیشرفت‌های اقتصادی بخش فرهنگ اثر گذار است.

اقتصاد فرهنگ شامل مطالعه و تحلیل ابعاد اقتصادی انواع فعالیت‌ها در بخش فرهنگ و هنر است.

چرا اقتصاد فرهنگ را مطالعه می‌کنیم

- در کشورهای توسعه یافته بیش از سه دهه است که مطالعه اقتصاد فرهنگ اوج گرفته است.
- بجز توسعه مفاهیم نظری، فعالیت‌های منتهی به تولید و مصرف کالاهای و خدماتی نظیر کتاب، مطبوعات، فیلم، موسیقی، نمایش، هنرهای تجسمی و... مورد نظر بوده است.
- اقتصاد فرهنگ موضوعی جدید و نوپا می‌باشد.
- ادبیات اقتصاد فرهنگ با اتکا بر نظریه اقتصادی نئوکلاسیک توانسته است مفاهیم اقتصاد خرد را در حوزه فرهنگ و هنر مانند عرضه و تقاضا و ساختار بازار کالاهای و خدمات فرهنگی ذیربسط و بازار کار هنرمندان وارد کند.

سوالات مطرح در حوزه اقتصاد فرهنگ

- ۱- فرهنگ چه نقشی در توسعه جوامع دارد؟
- ۲- مناسبات بین پدیده‌های فرهنگی و اقتصادی در مباحث توسعه کدام است؟
- ۳- فرآیند تولید، مصرف و مبادله و توزیع کالاهای فرهنگی و هنری چگونه است؟
- ۴- عوامل موثر بر تولید و مصرف کالاهای فرهنگی کدامند؟
- ۵- برنامه ریزان فرهنگی چگونه با اقتصاد فرهنگ سروکار دارند؟
- ۶- تحلیل عملکرد اقتصاد بخش فرهنگ و بررسی کنش عوامل اقتصادی موثر چگونه انجام می‌شود؟
- ۷- بر بازار تولیدات انبوه کالاهای، ابزارها و خدمات فرهنگی و هنری چه معادلات اقتصادی حاکم است؟
- ۸- اقتصاد نهاده‌های صنایع فرهنگی چگونه است؟
- ۹- سرمایه‌گذاری دولتی یا خصوصی در بخش فرهنگ چگونه انجام می‌شود؟
- ۱۰- مکانیسم صادرات و واردات کالاهای فرهنگی کدام است؟
- ۱۱- اشتغال در بخش فرهنگ و هنر به چه عواملی مرتبط است؟
- ۱۲- دولت‌ها چگونه بر اقتصاد فرهنگ موثرند؟ و نقش آنها چیست؟
- ۱۳- آیا اقتصاد فرهنگ می‌تواند یک حوزه تخصصی معتبر باشد؟
- ۱۴- پیشرفت‌های اقتصادی چه تأثیری بر مصرف فرهنگی دارد و بالعکس؟

۱۵- شرایط اقتصادی جو تمعن چگونه بر رشد یا کاهش تولیدات فرهنگی اثر گذار است؟

۱۶- برای استقرار یک نظام اقتصادی در بخش فرهنگ جوامع چه باید کرد؟

آیا اقتصاد فرهنگ می تواند یک حوزه تخصصی معتبر باشد؟

از سال ۲۰۰۰ میلادی اقتصاد جهانی رسمًا "فرهنگ" را به عنوان مولفه ضروری توسعه اقتصادی پذیرفت و بر نقش مهم و محوری فرهنگ در سیاست‌گذاری‌های اقتصادی تاکید نمود. اما هنوز موضوع آن در هاله‌ای از ابهامات علمی قرار دارد.

چون اقتصاد کمیابی را اساس مشکلات اقتصادی دانسته و تامین کالاهای خدمتی برای رفع نیازهای مصرف کنندگان را محور مطالعات اقتصادی معرفی می‌کند لذا پژوهش این علم در حوزه‌های فرهنگی و هنری نیز می‌تواند کارایی داشته باشد.

چه نسبتی بین فرهنگ و اقتصاد وجود دارد؟

اگر بگوییم "اقتصاد و فرهنگ" یک بحث فلسفی کلان می‌شود که البته بازتاب روی اقتصاد فرهنگ نیز دارد. اما وقتی بحث "اقتصاد فرهنگ" است بحث روش و مشخصی است. در کل در بحث‌های نظام سازی وقتی صحبت از خرده نظام‌های فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و نظامی به وجود می‌آید عنصر اصلی و خط دهنده و معنایی را فرهنگ می‌دانند، به معنایی یک عنصر فکری و اندیشه‌ای است و عنصر انطباقی و رافع نیازهای انسانی را اقتصاد می‌دانند.

جایگاه اقتصاد فرهنگ کجاست؟

- وقتی می‌گوییم فرهنگ با شهود سر و کار دارد، نباید تجویزی و دستورالعملی باشد و از بالا دیکته شود.
- ملزماتی دارد که یکی از آن‌ها اقتصادی بودن است.
- کسی که می‌خواهد در عرصه فرهنگ کار شهودی کند باید به فکر امرار معاشش هم باشد.
- با توجه به تقسیم کاری که انجام شده و با توجه به تمایز یافتگی‌ها این امر باید قابل توجیه باشد که فرد با کار فرهنگ کار اقتصادی هم بکند.
- به لحاظ معرفت شناختی حیات سیاسی ما با حیات فرهنگی ما و حیات اقتصادی ما باید پیوند بخورد و حالتی پیش بباید که فرد علاوه بر امرار معاش ساعتی هم برای خرد ورزی و هنرورزی اختصاص دهد، اما شرایط کنونی جهان به گونه‌ای است که شدنی نیست؛ بنابراین باید فکری برای اقتصاد فرهنگ کرد.

کلیات اقتصاد فرهنگ و ابعاد آن:

برای پرداختن به اقتصاد فرهنگ باید ابتدا ابعاد تشکیل دهنده جامعه را که عبارتند از سیاست، فرهنگ و اقتصاد مورد بررسی قرار داد.

نظیر این سه بعد در هویت انسان هم وجود دارد: روح، فکر و جسم. سیاست متناظر با روح، فرهنگ متناظر با فکر و اقتصاد متناظر با جسم است.

در ساختار جوامع مختلف به تبع شرایط موجود و ماهیت گفتمان حاکم، یکی از سه بعد سیاست، فرهنگ و اقتصاد متغیر اصلی‌اند.